

↑Aktovka Františky Plamínkové. Zdroj: Národní muzeum / Františka Plamínková's briefcase. Source: National Museum

Acta Musei Nationalis Pragae Historia 80/2026/4
DOI: 10.37520/amnph.2026.026

Dana Musilová

Aktovka Františky Plamínkové: atribut veřejně činné ženy (CZ)

Text je výsledkem výzkumu podpořeného v programu Strategie AV21 „Moc předmětů: Materialita mezi minulostí a budoucností" dotací Akademie věd ČR, jejímž příjemcem je Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Dana Musilová, Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Historický ústav
dana.musilova@uhk.cz

V jedné chotěbořské rodině je s péčí uchovávána stará aktovka. Obyčejná černá kožená aktovka, jakých byly tisíce. Původní majitelkou této aktovky byla politička, aktivistka ženského hnutí a feministka Františka Plamínková (1875–1942). Nevíme, zda si aktovku sama koupila, dostala darem, neznáme ani její cenu. Jednoduše úplně obyčejná černá aktovka s uchem, dvěma vnitřními látkovými přihrádkami a se zipem uzavíratelnou kapsou na přední straně. S rodinou, ve které se aktovka nachází, se Plamínková dobře znala z dob, kdy Chotěboř a okolí navštěvovala jako senátorka národně socialistické strany za obvod Vysočina. Aktovku rodině darovala Plamínkové sestra Marie Vinklářová.[1]

↑ Františka Plamínková jako součást učitelského sboru, poč. 20. století. Zdroj: ANM / Františka Plamínková as a member of the teaching staff, early 20th century. Source: ANM

1 Viz televizní dokument *Zapomenutá Františka Plamínková*, režie Zuzana ZEMANOVÁ-HOJDOVÁ, Česká televize, 2019, 52 min. Dostupné online: https://www.ceskatelevize.cz/porady/11787255937-zapomenuta-frantiska-plaminkova/

↑ Františka Plamínková jako učitelka na měšťanské škole (2. stupeň) se svojí třídou, přelom 19. a 20. století. Zdroj: ANM / Františka Plamínková as a teacher at a town (upper elementary) school, with her class students, late 19th/early 20th century. Source: ANM

↑ Sál Ženského klubu českého na dobové dopisnici, počátek 20. století. Zdroj: LA PNP / The hall of the Czech Women's Club on a period postcard from the early 20th century. Source: LA MCL

↑ Jednání vedení Ženské národní rady, 20. léta 20. století. Zdroj: Zdenka Hochová / A meeting of the leadership of the National Council of Women, 1920s. Source: Zdenka Hochová

Aktovka. Tento předmět býval nejprve atributem mužů – úředníků a dělníků, školáků a školaček, respektive studentů a s rozšiřováním vyššího dívčího vzdělávání také studentek. Úředníci v aktovce nosili spisy (od jejich latinského názvu acta je ostatně označení aktovka odvozeno), dokumenty, doklady, diáře, knihy, mohla ale posloužit i jako prostor pro svačinu nebo nádobu s čajem či kávou. Obsah dělnických aktovek byl mnohem skromnější: svačina nebo oběd, káva z náhražky. Samostatnou kapitolou byly školní aktovky, jejichž základní obsah netřeba specifikovat.

Dospělá žena začala být s aktovkou spojována až v okamžiku, kdy se vydala na profesní dráhu jako učitelka, úřednice, lékařka, vědkyně. Obsah ženských aktovek se u těchto profesí v zásadě nelišil od mužských. Jedna podstatná odlišnost tu však byla, a to v symbolické rovině: aktovka se stala atributem emancipovaných žen, jejich prezentací i reprezentací.

Aktovku, kterou vidíte na fotografii, nosila Františka Plamínková v době, kdy se naplno věnovala politice a práci v Ženské národní radě. Kromě každodenních běžných pracovních úkolů plnila rovněž řadu reprezentativních rolí doma i v zahraničí, při nichž mohla praktickou koženou tašku využívat. S aktovkou v ruce se současně mohla prezentovat jako emancipovaná, aktivní a sebevědomá žena.

Pohled na koženou černou aktovku vyvolává řadu otázek: kam ji mohla nosit, co do ní mohla ukládat, které země s ní navštívila, co se s ní stalo po smrti Plamínkové? Samotné prameny nám přitom dovolují rekonstruovat pouze část příběhu tohoto konkrétního předmětu. Tam, kde nám přímé doklady scházejí, se můžeme pohybovat pouze v rovině hypotéz. Naše úvahy logicky směřují do pro-

↑ Senátorská legitimace Františky Plamínkové, která platila i jako volná jízdenka ve veřejné dopravě. Zdroj: ANM / Františka Plamínková's Senate ID card, which also served as a free pass on public transport. Source: ANM

středí, v nichž se Františka Plamínková v dospělosti nejčastěji pohybovala: do školy, do ženského hnutí a do politiky.

Pražská rodačka maturovala v roce 1894 na zdejším učitelském ústavu, nenašla však uplatnění na žádné z místních škol a první učitelské štace absolvovala v jižních Čechách, v Táboře a v Soběslavi. Albína Honzáková napsala o mnoho let později v přemluvě k publikaci vydané k 60. narozeninám Františky Plamínkové, že ji do místa prvního učitelského působení doprovázela matka. Společně našly byt a matka jí koupila kalamář, mlýnek na kávu a poté odjela zpět do Prahy.[2] Aktovku, možná pro její samozřejmost ve výbavě učitelky, nezmiňuje; je však možné, že si ji Františka Plamínková koupila už během studia a poté přivezla s sebou do prvního působiště v Táboře. Otázkou samozřejmě zůstává, zda aktovku už skutečně v této době měla, a pokud ano, zda je totožná s aktovkou z její pozůstalosti. Kožená galanterie se sice obvykle vyznačuje dlouhou trvanlivostí, je ale nepravděpodobné, že by jeden model nosila po celý dospělý život. Jako učitelka však pravděpodobně nějakou aktovku nebo jinou příruční tašku používala; musela mít kam uložit školní sešity s úkoly z matematiky a fyziky, které opravovala, výtvarné výkresy žaček, učebnice, pomůcky potřebné k výuce, knihy, které čítávala ve volných chvílích, i ty, které půjčovala svým žákyním.

↑ Františka Plamínková v Senátu. Zdroj: ANM / Františka Plamínková in the Senate. Source: ANM

Po večerech docházela na schůze a jednání různých ženských organizací, v nichž začala pracovat již před koncem 19. století. Brzy nato se stala mluvčí mladé generace českých aktivistek a feministek, která si vytkla za cíl prosadit rovnoprávnost žen s muži ve všech oblastech veřejného i soukromého života. Pokud v té době nějakou aktovku měla, mohly se v ní nacházet například rukopisy jejích článků psaných pro *Časopis učitelek*, kde mezi lety 1908 a 1916 vedla rubriku „Feminismus"; své kolegyně učitelky v ní seznamovala s významem ženské otázky a mimo jiné tu aktivně vystupovala proti celibátu učitelek. Do aktovky si mohla uložit i koncept hesla „Ženská emancipace (feminismus)", které v roce 1908 spolu s Albínou Honzákovou napsaly do *Ottova slovníku naučného*.[3] Aktovku mohla používat také při své práci v Ženském klubu českém, který s podobně smýšlejícími ženami v roce 1903 založila a kde řadu let působila jako zpravodajka.

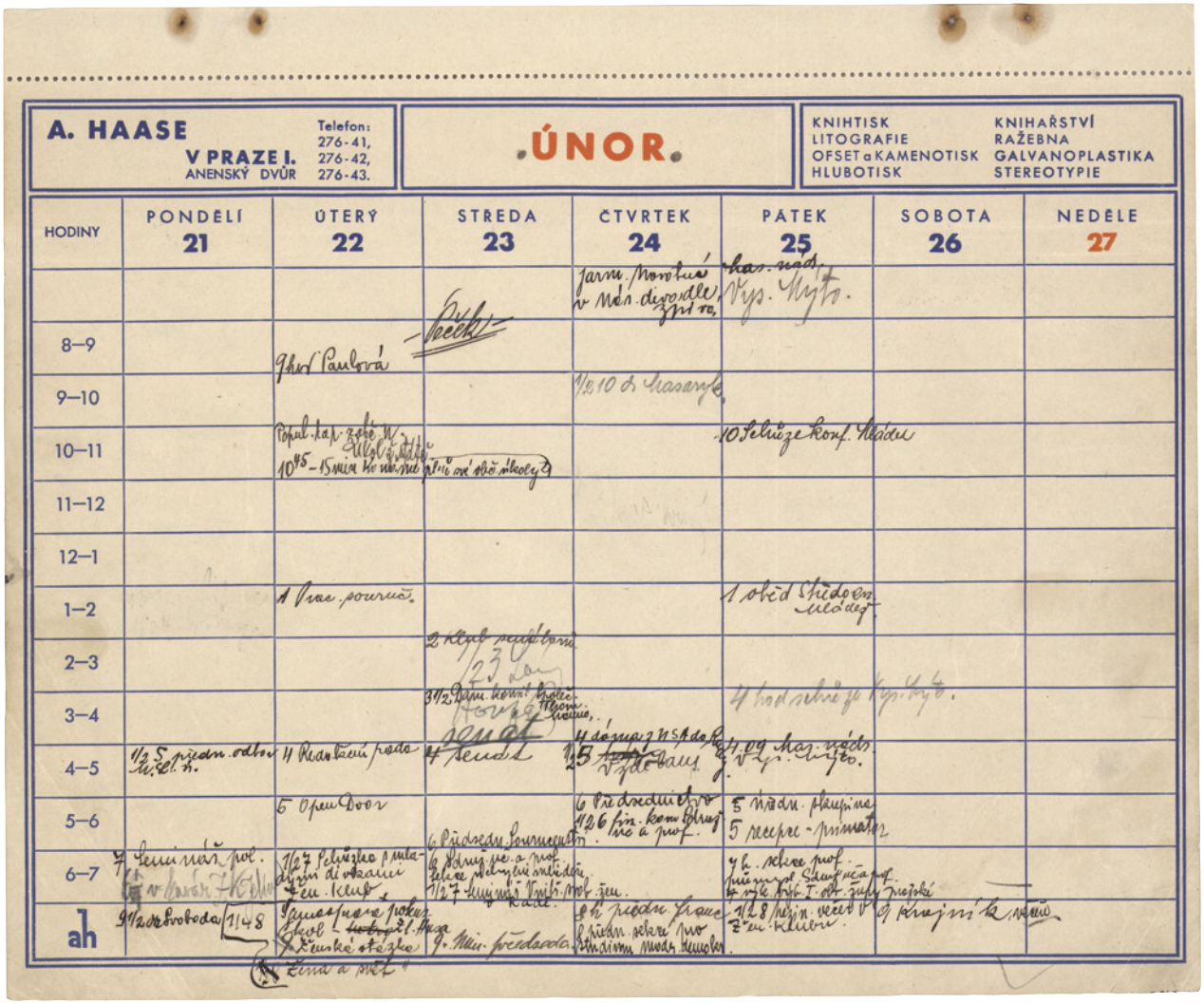
V době boje za všeobecné volební právo v letech 1905–1907, kdy společně s řadou dalších aktivistek vedla v rámci Výboru pro volební právo žen kampaň za přiznání volebního práva ženám, jí aktovka mohla posloužit jako ideální úschovna letáků a menších plakátů při jejich roznášení a vylepování. Možná v ní nechyběla ani menší svačina, protože aktivistky často schůzovaly a tiskly letáky dlouho do noci.

Stejnou či podobnou funkci mohla nějaká aktovka plnit rovněž během volební kampaně do českého zemského sněmu (1908), kam kandidovaly vůbec poprvé (tři) ženy.[4] Františka Plamínková tehdy podporovala jménem Výboru pro volební právo žen kandidaturu učitelky a aktivistky ženských spolků Marie Tůmové (1866–1925) ve volebním obvodu Vysoké Mýto–Hlinsko–Skuteč, vylepovala plakáty a roznášela letáky zvoucí na její předvolební schůze. Přestože žádná

2 Albína HONZÁKOVÁ (ed.), *Kniha života. Práce a osobnost F. F. Plamínkové: sborník k 60. narozeninám*, Praha 1935, s. 35.

3 Albína HONZÁKOVÁ – Františka PLAMÍNKOVÁ, Ženská emancipace (feminismus), in: Ottův slovník naučný, díl XXVII, Praha 1908, s. 803–811.

4 Sociální demokracie kandidovala Karlu Máchovou, státoprávní strana ve spolupráci s dalšími politickými subjekty Boženu Zelinkovou a Výbor za volební právo žen Marii Tůmovou. Posledně jmenované spojovala stejná profese. Působily jako učitelky a ředitelky školy.

A. HAASE
V PRAZE I.
ANENSKÝ DVŮR
Telefon: 276-41, 276-42, 276-43.

ÚNOR.

KNIHTISK LITOGRAFIE OFSET a KAMENOTISK HLUBOTISK
KNIHAŘSTVÍ RAŽEBNA GALVANOPLASTIKA STEREOTYPIE

HODINY	PONDĚLÍ 21	ÚTERÝ 22	STŘEDA 23	ČTVRTEK 24	PÁTEK 25	SOBOTA 26	NEDĚLE 27
8–9							
9–10							
10–11							
11–12							
12–1							
1–2							
2–3							
3–4							
4–5							
5–6							
6–7							
ah							

↑ List z diáře Františky Plamínkové z roku 1938. Zdroj: ANM / Františka Plamínková's diary from 1938. Source: ANM

z kandidujících žen mandát nezískala, jejich výsledky nezůstaly bez povšimnutí.[5] Vedení čtyř pražských stran se poté dohodla, že v příštích volbách budou společně kandidovat ženu. Františku Plamínkovou čekala v budoucnu další volební kampaň a s ní opět množství materiálů, pro které mohla aktovka představovat praktického pomocníka. Otázkou bylo, kdy tento okamžik nastane. Příležitost se naskytla o čtyři roky později (1912), kdy ve volebním obvodu Mladá Boleslav – Nymburk zanikl úmrtím mandát poslance Václava Škardy. Pražští politikové se rozpomenuli na svou dřívější dohodu a navrhli jako kandidátku spisovatelku Boženu Vikovou-Kunětickou (1862–1934). V úvahu přicházela rovněž Františka Plamínková, ta však kandidaturu za Výbor pro volební právo žen odmítla a soustředila se na podporu již zmíněné spisovatelky. Nějaká aktovka jí znovu mohla posloužit jako úschovna předvolebních letáků a plakátů zvoucích na schůze a projevů, které na těchto schůzích pronášela na podporu kandidátky. V doplňovacích volbách nakonec Božena Viková-Kunětická zvítězila a mandát získala.[6] Po jejím zvolení poslankyní českého zemského sněmu přicházela četná blahopřání od domácích i zahraničních ženských organizací. I ta mohla patřit k dokumentům, které Plamínková ukládala do některé ze svých aktovek.

5 Marie Tůmová tehdy získala 199 z 1 198 platných hlasů, jistě i díky podpoře Výboru pro volební právo žen a jeho předsedkyně Františky Plamínkové. Největšího volebního úspěchu dosáhla sociální demokratka Karla Máchová, která obdržela v jednom z pražských volebních obvodů 463 hlasy. Jiří KOŘALKA, Zvolení ženy do českého zemského sněmu roku 1912, in: *Documenta Pragensia XIII. Žena v dějinách Prahy*, Praha 1996, s. 310.

6 K zvolení Boženy Vikové-Kunětické poslankyní českého zemského sněmu. Viz též Luboš VELEK, První v Rakousku! Zvolení prvního poslance-ženy Boženy Vikové-Kunětické v roce 1912. Příspěvek k vývoji volebního práva a ženského hnutí v habsburské monarchii, in: *Reflexe a sebereflexe ženy v české národní elitě 2. poloviny 19. století*, Praha 2007, s. 259–319.

Nevíme, kolik aktovek Františka Plamínková ve skutečnosti měla a kam je nosila, dochovala se pouze jediná. Zato o ní bezpečně víme, že Františku Plamínkovou provázela během jejího senátorského mandátu (1925–1939)[7] a nelze vyloučit, že už od počátku politické kariéry na přelomu zimy a jara 1918, kdy vstoupila do národně sociální strany. Na podzim 1918 strana Plamínkovou nominovala do nově ustavené pražské městské rady. Následně uspěla v komunálních volbách konaných v letech 1919 a 1923. Byla zvolena členkou zastupitelstva i městské rady.[8] Ačkoli se výrazně profilovala jako (komunální) politička, politika její profesí ještě nebyla. Stále učila a současně se účastnila pravidelných zasedání rady a zastupitelstva; vedle školních sešitů a učebnic tak musela přenášet také podklady k politické práci. V roce 1923 navíc založila Ženskou národní radu, což ji postavilo před obtížně řešitelný problém, jak skloubit práci učitelky, předsedkyně Ženské národní rady a političky. Ženská národní rada navíc zastupovala československé ženské hnutí v mezinárodních ženských organizacích, což pro Františku Plamínkovou znamenalo často cestovat do zahraničí. Uvědomila si, že všechny povinnosti spojené s jejími aktivitami nemůže vykonávat s plným nasazením, jak byla dosud zvyklá. Rozhodla se opustit učitelskou profesi a odešla do penze,[9] aby se věnovala

↑ Františka Plamínková řeční na akci československé národně socialistické strany v Košicích. Zdroj: ANM / Františka Plamínková speaking at an event organised by the Czechoslovak National Social Party in Košice. Source: ANM

7 Viz televizní dokument *Zapomenutá Františka Plamínková*.

8 Tomáš JELÍNEK, Ženy v radě hlavního města Prahy v letech 1918–1938, in: *Documenta Pragensia XIII. Žena v dějinách Prahy*, Praha 1996, s. 321–326.

9 Františka Plamínková byla penzionovaná k 1. květnu 1925. Její penze činila po více než 30 letech v učitelské profesi 17 901 Kč 40 haléřů plus 5 770 Kč dočasných příplatků. Archiv Národního muzea (ANM), fond Františka F. Plamínková, k. 1, I. Osobní doklady.

↑ Františka Plamínková se sledovanou aktovkou na akci mezinárodního ženského hnutí, Ženeva, 1935. Zdroj: ANM / Františka Plamínková with the aformentioned briefcase at an event organised by the international women's movement. Geneva, 1935. Source: ANM

práci v Ženské národní radě a v Senátu Národního shromáždění, kam byla poprvé zvolena v roce 1925 a poté ještě dvakrát v letech 1929 a 1935.

Pokud jde o období senátorského působení Plamínkové, tady již nemusíme zůstávat pouze u hypotéz. To, že senátorka Plamínková používala aktovku, dokládají dobové prameny. Jeden z jejích senátních a stranických kolegů dal její „naditou aktovku" do přímé souvislosti s jejím mimořádným pracovním nasazením: *„její nabitá aktovka je postrachem nás všech, neboť je neklamnou předzvěstí, že sl. Plamínková obsadí ne jeden, ale hned dva telefony najednou, aby co nejrychleji vyřídila bezpočet žádostí, kterými aktovku obtěžkala; když pak se dá do vyřizování své korespondence, musí i soused vykliditi své místo, jak roste lavina dopisů…,"* napsal ve své krátké črtě u příležitosti 60. narozenin Plamínkové senátor Karel Riedl.[10]

V Archivu Národního muzea je uložen diář Františky Plamínkové. Záznamy v něm uvedené dokládají, jak složité pro ni bylo kombinovat role předsedkyně Ženské národní rady, senátorky a členky národně socialistické strany.[11] Kromě diáře je v archivu uložen rovněž cestovní pas[12] a senátorská legitimace.[13] Tyto předměty jsou s Františkou Plamínkovou prokazatelně spojeny a lze předpokládat, že je nosila v aktovce, o níž spolehlivě víme, že ji vlastnila v době výkonu senátorského mandátu.

Plamínková podnikla řadu zahraničních cest spojených s jejími aktivitami v mezinárodních ženských organizacích. A nejen to: na přechodnou dobu se stala součástí československé diplomacie. Počátkem třicátých let ji ministerstvo zahraničních věcí delegovalo do Společnosti národů. Patřila v ní k nemnoha ženám, které reprezentovaly stát na tak vysoké úrovni. Opakovaně se vracela na zasedání do Ženevy, kde měla tato mezinárodní organizace sídlo. Další zahraniční pracovní cesty byly spojeny s mezinárodní ženskou organizací Malá ženská dohoda založenou v roce 1923 a sdružující země střední a jihovýchodní Evropy

10 Karel RIEDL, F. Plamínková v Senátě, in: Albína HONZÁKOVÁ (ed.), *Kniha života. Práce a osobnost F. F. Plamínkové: sborník k 60. narozeninám*, Praha 1935, s. 512.

11 ANM, f. F. F. Plamínková, k. 2, IV Veřejná činnost. Diář z roku 1938. Záznamy ukazují, že pracovní povinnosti vykonávala převážně ve všedních dnech v odpoledních a večerních hodinách, výjimečně v neděli. Červenec a srpen měla volný, důvodem byly parlamentní prázdniny.

12 Tamtéž, k. 1, I. Osobní doklady. Cestovní pas (1908, 1939).

13 Tamtéž. Legitimace člena Národního shromáždění z roku 1929 (duplikát) a 1935. Legitimace obsahují fotografii s podpisem Františky Plamínkové a potvrzení o členství v Senátu Národního shromáždění republiky Československé.

(Československo, Polsko, Bulharsko, Jugoslávie, Rumunko, Řecko).[14] Cestovala rovněž na kongresy a jednání organizací, v nichž Ženská národní rada zastupovala československé ženské hnutí (Velká Británie, Itálie, Francie, Švýcarsko, Švédsko, Dánsko, Holandsko, Rumunsko, Spojené státy americké, Jugoslávie, Maďarsko, Španělsko, Bulharsko a další).[15]

To, že Plamínkovou na zahraničních cestách provázela také dochovaná aktovka, dokládá fotografie z roku 1935 pořízená v Ženevě na akci jedné z mezinárodních ženských organizací, šlo buď o Mezinárodní ženskou radu, nebo o Mezinárodní alianci pro volební právo a občanskou rovnoprávnost žen, v obou zastávala funkci místopředsedkyně. Na snímku je Plamínková zachycena s touto aktovkou v ruce, v družném hovoru s kolegyněmi, otočená zády. Jde o jediný přímý doklad, který nám umožňuje spojit tento konkrétní dochovaný předmět s konkrétní situací.

Jako senátorka měla Plamínková povinnost navštěvovat svůj volební obvod a hovořit s voliči, zejména v době volebních kampaní. Můžeme tak předpokládat, že aktovka se na Vysočině a v Chotěboři objevovala už za jejího života. Senátorská legitimace současně opravňovala Plamínkovou k bezplatné jízdě dopravními prostředky. Patřila tedy k dokladům, které při častých cestách do volebního obvodu potřebovala mít po ruce, a je proto dobře představitelné, že ji ukládala právě do své aktovky. S výjimkou dopravy si veškeré náklady na cestu hradila ze senátorského platu.[16]

Dochovaná aktovka se stala společnicí Františky Plamínkové v době, kdy dělila svůj čas mezi politiku a práci v Ženské národní radě. Víme, že ji provázela alespoň na některých zahraničních cestách, a dobové svědectví kolegy dokazuje, že aktovku Plamínková používala také při své práci v senátu. Můžeme předpokládat, že v ní nosila některé z předmětů, které se dochovaly v její pozůstalosti, například diář, senátorskou legitimaci nebo cestovní pas. Mohla do ní ukládat rovněž psací potřeby a různé dokumenty: podklady pro jednání v senátu, v Ženské národní radě, v národně socialistické straně a na pracovních cestách, projevy, poznámky, knihy, brožury. Zamyšlení nad příběhem zdánlivě obyčejné aktovky nám otevírá nové způsoby, jak můžeme přemýšlet o působení Františky Plamínkové v různých veřejných rolích a v rozmanitých prostředích, jež byly s těmito rolemi spojeny.

14 Viz Gabriela DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ, Between Transnational Cooperation and Nationalism: The Little Entente of Women in Czechoslovakia, in: *Aspasia: The International Yearbook of Central Eastern and Southeastern European Women's and Gender History*, 2022, vol. 16, issue 1, p. 56–78. Dostupné na: https://doi.org/10.3167/asp.2022.160105

15 Viz Jana BUREŠOVÁ, *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*, Olomouc 2001, s. 89–116.

16 Poslanci a poslankyně, resp. senátoři a senátorky hradili veškeré výdaje spojené s výkonem mandátu s výjimkou nákladů na dopravu ze svého poslaneckého, resp. senátorského platu.

Essays
CZ + EN

Acta Musei Nationalis Pragae Historia 80/2026/4
DOI: 10.37520/amnph.2026.026

Dana Musilová

Františka Plamínková's Briefcase: An Attribute of a Woman in Public Life (EN)

This text is the result of research supported by a grant from the Czech Academy of Sciences under the AV21 Strategy program "The Power of Objects: Materiality Between the Past and the Future," awarded to the Institute of Contemporary History of the Czech Academy of Sciences.

Dana Musilová, University of Hradec Králové, Faculty of Arts, Institute of History
dana.musilova@uhk.cz

A family in Chotěboř carefully preserves an old briefcase. It is an ordinary black leather briefcase, of the sort of which there were thousands. The original owner of this briefcase was Františka Plamínková (1875–1942), a politician, women's rights activist and feminist. We do not know whether she bought the briefcase herself or received it as a gift, nor do we know its price. It is simply a completely ordinary black briefcase with a handle, two internal fabric compartments and a zipped pocket on the front. Plamínková knew the family who now own the briefcase well from the time when she used to visit Chotěboř and the surrounding area as a senator for the National Social Party representing the Vysočina constituency. The briefcase was given to the family by Plamínková's sister, Marie Vinklářová.[1]

A briefcase. This item was originally an attribute of men – clerks and workers – as well as schoolchildren and students. Clerks carried files (the term "briefcase" is, in fact, derived from the Latin word "acta"), documents, records, diaries and books in their briefcases, though they could also be used to carry a snack or a thermos flask with tea or coffee. The contents of workers' briefcases were far more modest: a snack or lunch, and ersatz coffee. School bags, whose basic contents need no further specification, were a chapter unto themselves.

It was only when women embarked on professional careers as teachers, clerks, doctors and scientists that they began to be associated with briefcases. The contents of women's briefcases in these professions did not, in principle, differ from those of men's. There was, however, one significant difference, and that was on a symbolic level: the briefcase became an attribute of emancipated women, serving both as a means of self-presentation and representation.

The briefcase you can see in the photograph was carried by Františka Plamínková at a time when she was fully devoted to politics and her work on the National Council of Women. In addition to her day-to-day work duties, she also fulfilled a number of representative roles both at home and abroad, during which she was able to make use of this practical leather bag. With the briefcase in her hand, she was able to present herself as an emancipated, active and self-confident woman.

The sight of this black leather briefcase raises a number of questions: where might she have carried it, what might she have kept in it, which countries did she visit with it, and what became of it after Plamínková's death? Yet the sources themselves allow us to reconstruct only part of the story of this particular object. Where direct evidence is lacking, we can only speculate. Our reflections naturally turn to the circles Františka Plamínková frequented most often as an adult: school, the women's movement and politics.

1 See the TV documentary *Zapomenutá Františka Plamínková*, directed by Zuzana ZEMANOVÁ-HOJDOVÁ, Czech TV, 2019, 52 min. Available online: https://www.ceskatelevize.cz/porady/11787255937-zapomenuta-frantiska-plaminkova/

A native of Prague, she graduated from the local teacher-training college in 1894, but was unable to find a post at any of the local schools; her first teaching posts were in southern Bohemia, in Tábor and Soběslav. Many years later, Albína Honzáková wrote in the foreword to a publication marking Františka Plamínková's 60th birthday that her mother had accompanied her to her first teaching post. Together they found a flat, and her mother bought her an inkwell and a coffee grinder before returning to Prague.[2] She makes no mention of the briefcase, perhaps because it was such a standard item among teacher's essentials; however, it is possible that Františka Plamínková bought it whilst still a student and then brought it with her to her first post in Tábor. The question, of course, remains as to whether she actually already owned a briefcase at that time and, if so, whether it is the one found in her estate. Although leather goods are generally characterised by their durability, it is unlikely that she would have carried the same model throughout her adult life. As a teacher, however, she probably did use some sort of briefcase or another handbag; she must have needed somewhere to store the school exercise books containing maths and physics homework that she marked, her pupils' art drawings, textbooks, teaching aids, the books she read in her spare time, and even those she lent to her pupils.

In the evenings, she attended meetings and sessions of various women's organisations, with which she had begun working before the end of the 19th century. She soon became the spokesperson for a young generation of Czech activists and feminists who had set themselves the goal of achieving equality for women with men in all areas of public and private life. If she had a briefcase at the time, it might have contained, for example, the manuscripts of her articles written for the journal *Časopis učitelek*, in which she ran the "Feminism" column between 1908 and 1916; in it, she informed her fellow teachers about the importance of the Woman Question and, amongst other things, actively spoke out against the celibacy of female teachers. She may also have kept in her briefcase a draft of the entry "Women's Emancipation (Feminism)", which she wrote in 1908 together with Albína Honzáková for *Ottův slovník naučný (Otto's Encyclopaedia)*.[3] She may also have used a briefcase in her work at the Czech Women's Club, which she founded with like-minded women in 1903 and where she served as a correspondent for many years.

During the struggle for universal suffrage between 1905 and 1907, when, together with a number of other female activists, she led the campaign for women's suffrage as part of the Committee for Women's Suffrage, a briefcase would have served as the ideal place to store leaflets and small posters whilst distributing and putting them up. It may well have contained a light snack too, as the activists often met and printed leaflets late into the night.

A briefcase could have served the same or a similar purpose during the election campaign for the Czech Provincial Assembly (1908), in which (three) women stood as candidates for the very first time.[4] At the time, Františka Plamínková, on behalf of the Committee for Women's Suffrage, supported the candidacy of Marie Tůmová (1866–1925) – a teacher and women's rights activist – in the Vysoké Mýto–Hlinsko–Skuteč constituency; she put up posters and distributed leaflets inviting people to her pre-election meetings. Although none of the female

2 Albína HONZÁKOVÁ (ed.), *Kniha života. Práce a osobnost F. F. Plamínkové: sborník k 60. narozeninám*, Prague 1935, p. 35.

3 Albína HONZÁKOVÁ – Františka PLAMÍNKOVÁ, Ženská emancipace (feminismus) [Women's Emancipation (Feminism)], in: Ottův slovník naučný [Otto's Encyclopedia], vol. XXVII, Prague 1908, pp. 803–811.

4 The Social Democrats nominated Karla Máchová as their candidate; the State-Right Party, in collaboration with other political groups, nominated Božena Zelinková; and the Committee for Women's Suffrage nominated Marie Tůmová. The latter two were linked by their shared profession: they worked as teachers and headteachers.

candidates won a seat, their results did not go unnoticed.[5] The leaders of the four Prague parties then agreed that they would jointly nominate a woman as their candidate in the next election. Františka Plamínková had another election campaign ahead of her, and with it, once again, a wealth of documents for which a briefcase could prove a practical aid. The question was when that moment would come. The opportunity arose four years later (1912), when the seat held by MP Václav Škarda in the Mladá Boleslav–Nymburk constituency became vacant following his death. Politicians in Prague recalled their earlier agreement and proposed the writer Božena Viková-Kunětická (1862–1934) as their candidate. Františka Plamínková was also considered, but she declined to stand as a candidate for the Committee for Women's Suffrage and focused instead on supporting Božena Viková-Kunětická. Once again, a briefcase could have served her as a storage space for pre-election leaflets and posters inviting people to meetings, and for the speeches she delivered at these meetings in support of the candidate. Božena Viková-Kunětická finally won the by-election and secured her mandate.[6] Following her election as a member of the Czech Provincial Assembly, numerous congratulations poured in from women's organisations both at home and abroad. These, too, may have been among the documents that Plamínková kept in one of her briefcases.

We do not know how many briefcases Františka Plamínková actually owned, nor where she carried them. Only a single briefcase has survived, but we know for certain that it accompanied Františka Plamínková throughout her term as a senator (1925–1939)[7] and it cannot be ruled out that she had been carrying it from the very beginning of her political career, at the turn of winter and spring 1918, when she joined the National Social Party. In the autumn of 1918, the party nominated her to the newly established Prague City Council. She was then successful in the local elections held in 1919 and 1923, and was elected as a member of both the municipal assembly and the city council.[8] Although she had made a name for herself as a (local) politician, politics was not yet her profession. She continued to teach whilst attending regular meetings of the city council and the municipal assembly; so, in addition to school exercise books and textbooks, she also had to carry documents relating to her political work. Furthermore, in 1923 she founded the National Council of Women, which presented her with the difficult challenge of balancing her work as a teacher, chairwoman of the National Council of Women and a politician. Furthermore, the National Council of Women represented the Czechoslovak women's movement in international women's organisations, which meant that Františka Plamínková had to travel abroad frequently. She realised that she could not fulfil all the duties associated with her activities with the same full commitment as she had been accustomed to. She decided to leave the teaching profession and to retire,[9] in order to devote herself to her work on the National Council of Women and in the Senate of the National Assembly, to which she was elected in 1925 for the first time and subsequently re-elected twice, in 1929 and 1935.

5 Marie Tůmová received 199 out of 1,198 valid votes at the time, no doubt thanks in part to the support of the Committee for Women's Suffrage and its chairwoman, Františka Plamínková. The greatest electoral success was achieved by the Social Democrat Karla Máchová, who received 463 votes in one of Prague's constituencies. Jiří KOŘALKA, Zvolení ženy do českého zemského sněmu roku 1912 [The Election of a Woman to the Czech Provincial Assembly], in: *Documenta Pragensia XIII. Žena v dějinách Prahy*, Prague 1996, p. 310.

6 For further information on the election of Božena Viková-Kunětická as a member of the Czech Provincial Assembly, see also Luboš VELEK, První v Rakousku! Zvolení prvního poslance-ženy Boženy Vikové-Kunětické v roce 1912 [The First in Austria! The election of Božena Viková-Kunětická, the first female member of parliament, in 1912]. A contribution to the development of suffrage and the women's movement in the Habsburg Monarchy, in: *Reflexe a sebereflexe ženy v české národní elitě 2. poloviny 19. století*, Prague 2007, pp. 259–319.

7 See the TV documentary *Zapomenutá Františka Plamínková*.

8 Tomáš JELÍNEK, Ženy v radě hlavního města Prahy v letech 1918–1938 [Women on the Prague City Council in 1918–1938], in: *Documenta Pragensia XIII. Žena v dějinách Prahy*, Prague 1996, pp. 321–326.

9 Františka Plamínková retired on 1 May 1925. After more than 30 years in the teaching profession, her pension amounted to CSK (Kč) 17,901.40 plus CSK (Kč) 5,770 temporary allowances. The Archive of the National Museum (ANM), Františka F. Plamínková Collection, box 1, I. Osobní doklady [Personal Documents].

As regards Plamínková's time as a senator, we no longer need to rely solely on hypotheses. Contemporary sources confirm that Senator Plamínková used a briefcase. One of her colleagues in the Senate and within her party directly linked her "bulging briefcase" to her extraordinary work ethic: *"Her bulging briefcase is the bane of us all, for it is an unmistakable sign that Miss Plamínková will occupy not one, but two telephones at once, in order to deal with as quickly as possible the countless requests with which she has weighed down her briefcase; and when she then sets about dealing with her correspondence, even her neighbour must make way, as an avalanche of letters piles up…"* wrote Senator Karel Riedl in his short sketch on the occasion of Plamínková's 60th birthday.[10]

Františka Plamínková's diary is held in the Archive of the National Museum. The entries in it demonstrate how difficult it was for her to juggle her roles as chairwoman of the National Council of Women, senator and member of the National Social Party.[11] In addition to the diary, the archives also hold her passport[12] and her senator's ID card.[13] These items are demonstrably linked to Františka Plamínková, and it can be assumed that she carried them in the briefcase which we know for certain she owned whilst serving as a senator.

Plamínková undertook a number of trips abroad in connection with her activities in international women's organisations. And not only that: for some time, she became part of the Czechoslovak diplomatic service. In the early 1930s, the Ministry of Foreign Affairs sent her as a delegate to the League of Nations. There, she was one of the few women to represent the state at such a high level. She repeatedly travelled to Geneva for meetings, where this international organisation had its headquarters. Other overseas business trips were linked to the international women's organisation called "The Little Entente of Women", founded in 1923 and bringing together countries of Central and South-Eastern Europe (Czechoslovakia, Poland, Bulgaria, Yugoslavia, Romania, and Greece).[14] She also travelled to congresses and meetings of organisations at which the National Council of Women represented the Czechoslovak women's movement (the United Kingdom, Italy, France, Switzerland, Sweden, Denmark, the Netherlands, Romania, the United States, Yugoslavia, Hungary, Spain, Bulgaria and others).[15]

The fact that Plamínková's surviving briefcase also accompanied her on trips abroad is evidenced by a photograph from 1935 taken in Geneva at an event organised by one of the international women's organisations – either the International Council of Women or the International Alliance of Women for Suffrage and Equal Citizenship, in both of which she held the position of vice-president. In the photograph, Plamínková is pictured holding this briefcase, engaged in friendly conversation with her colleagues, with her back to the camera. This is the only direct evidence that allows us to link this specific surviving item to a particular situation.

As a senator, Plamínková was obliged to visit her constituency and speak to voters, particularly during election campaigns. We can therefore assume that the briefcase was already in use in the Vysočina region and in Chotěboř during Františka Plamínková's lifetime. At the same time, her senator's ID card entitled

10 Karel RIEDL, F. Plamínková v Senátě [F. Plamínková in the Senate], in: Albína HONZÁKOVÁ (ed.), *Kniha života. Práce a osobnost F. F. Plamínkové: sborník k 60. narozeninám*, Prague 1935, p. 512.

11 ANM, F. F. Plamínková Collection, box 2, IV Veřejná činnost [Public Activity]. A diary from 1938. The entries show that she carried out her work duties mainly on weekdays in the afternoons and evenings, and occasionally on Sundays. She had July and August off due to the parliamentary recess.

12 Ibid, box 1, I. Osobní doklady [Personal Documents]. Passport (1908, 1939).

13 Ibid. Identity card of a member of the National Assembly from 1929 (duplicate) and 1935. The identity cards feature a photograph with Františka Plamínková's signature and confirmation of her seat in the Senate of the National Assembly of the Czechoslovak Republic.

14 See Gabriela DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ, Between Transnational Cooperation and Nationalism: The Little Entente of Women in Czechoslovakia, in: *Aspasia: The International Yearbook of Central Eastern and Southeastern European Women's and Gender History*, 2022, vol. 16, issue 1, pp. 56–78. Available from: https://doi.org/10.3167/asp.2022.160105

15 See Jana BUREŠOVÁ, *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*, Olomouc 2001, pp. 89–116.

Plamínková to free travel on public transport. It was therefore one of the documents she needed to keep close at hand during her frequent trips to her constituency, and it is quite conceivable that she kept it in her briefcase. With the exception of transport, she covered all her travel expenses from her senator's salary.[16]

This surviving briefcase became Františka Plamínková's constant companion at a time when she was dividing her time between politics and her work on the National Council of Women. We know that it accompanied her on at least some of her trips abroad, and contemporary accounts from a colleague show that Plamínková also used the briefcase whilst working in the Senate. We can assume that she carried in it some of the items that have survived in her estate, such as a diary, her senator's ID card or her passport. She may also have kept writing utensils and various documents in it: documents for meetings in the Senate, the National Council of Women, the National Social Party and on business trips, as well as speeches, notes, books and booklets. Reflecting on the story of this seemingly ordinary briefcase opens up new ways for us to consider Františka Plamínková's work in various public roles and in the diverse environments associated with those roles.

16 Members of Parliament covered all expenses relating to the performance of their duties, with the exception of transport costs, from their parliamentary or senatorial salaries.